

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **JUDr. B. K.**, proti žalovanému: **Finanční úřad v Berouně**, se sídlem Tyršova 1634, Beroun, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 3. 2007, č. j. 44 Ca 181/2006 – 17,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 3. 2007, č. j. 44 Ca 181/2006 – 17, zrušil rozhodnutí Finančního úřadu v Berouně (dále jen „stěžovatel“) ze dne 1. 12. 2006, č. j. 101483/06/026911/3481 a ze dne 13. 11. 2006, č. j. 97319/06/026911/3481. Prvním z uvedených rozhodnutí byla zamítnuta reklamace žalobce (dále jen „účastník řízení“) proti druhému z uvedených rozhodnutí, jímž stěžovatel rozhodl o převedení přeplatku na dani z přidané hodnoty ve výši 1140 Kč na úhradu nedoplatku daně z převodu nemovitostí. V odůvodnění krajský soud uvedl, že Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je vlastnické právo všech chráněno stejně a že stát proti ostatním vlastníkům nepožívá vyšší ochrany. Zvýšená ochrana vlastnického práva jakéhokoliv subjektu z Listiny nevyplývá. Napadená rozhodnutí přitom upřednostňují vlastnické právo státu před vlastnickým právem úpadce, a proto se jedná o rozhodnutí, která jsou v rozporu s Listinou. Zákon č. 328/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o konkursu a vyrovnání“) je vůči daňovým zákonům předpisem speciálním, a to jak vůči zákonu o správě daní a poplatků, tak vůči zákonu č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o dani z přidané hodnoty“). Ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkursu a vyrovnání má

proto přednost před obecnou úpravou obsaženou v ust. § 64 zákona č. 337/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“) a ust. § 105 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty. Krajský soud dále odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 2 Afs 180/2004 - 44, jehož část odcitoval. Krajský soud se plně ztotožnil s ústavně konformní interpretací ust. § 40 odst. 11 zákona o správě daní a poplatků a § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkursu a vyrovnání obsaženou v nálezech Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04 a ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/02, podle níž se daňové řízení prohlášením konkursu nepřerušuje, ale platí pro něj omezení stanovená zákonem o konkursu a vyrovnání včetně zákazu započtení. Pojem nepřipustnosti započtení na majetek patřící do podstaty zahrnuje jak soukromoprávní, tak i veřejnoprávní pohledávky. Převod přeplatku na dani z přidané hodnoty na úhradu nedoplatku na dani z převodu nemovitostí) je v rozporu s ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkursu a vyrovnání a nerespektuje cíl tohoto zákona stanovený v ust. § 2 odst. 3. Závěrem krajský soud uvedl, že započtení provedené stěžovatelem bylo v rozporu s právním názorem, který vychází z judikatury Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Nesprávnost tohoto postupu přitom nemůže být zhojena ani novou právní úpravou obsaženou v ust. § 105 zákona o dani z přidané hodnoty.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., ve které uvedl, že daň z přidané hodnoty je konstruována jako rozdíl daně na vstupu (nárok na odpočet) a výstupu (vlastní daňová povinnost), jež je daňovou povinností plátce v konkrétním zdaňovacím období. Daň z přidané hodnoty tedy nelze chápat jen jako nárok na odpočet bez ohledu na vlastní daňovou povinnost. Pokud nárok na odpočet daně na vstupu převyší daňovou povinnost na výstupu, vznikne po vyměření přeplatek. V případě konkursu se přeplatek vrátí plátcovi jen pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkursu. Nelze tedy dospět k závěru, že orgán, který postupoval v souladu s ustanovením § 105 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty porušil Listinu. Pokud by totiž rozhodl jinak, jednalo by se o protiprávní rozhodnutí. Stěžovatel dále zdůraznil, že Ústavní soud v nálezu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/02, uvedl, že pokud by mělo být přijato výhodnější postavení finančního úřadu jako správce daně při uspokojování jeho pohledávek reprezentujících určitý veřejný zájem, takové zvýhodnění by musel zákonodárce formulovat explicitně. To bylo zákonodárcem učiněno právě v ust. § 105 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty. Z výše uvedených důvodů stěžovatel navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Účastník řízení ve vyjádření ke kasační stížnosti označil napadený rozsudek za věcně i formálně správný. Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel nadále nehodlá respektovat zákon o konkursu a vyrovnání jako předpis speciální vůči zákonům upravujícím daňovou problematiku, nálezy Ústavního soudu, rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a konečně rozhodnutí krajského soudu. Stěžovatel chce nadále setrvávat na nezákonné praxi, kdy upřednostňuje své nároky vůči nárokům ostatních věřitelů a využívá tak své nadřazené postavení vůči úpadci a správci konkursní podstaty. Provádí zápočet své pohledávky v průběhu konkursního řízení, ačkoliv to je nepřipustné podle ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkursu a vyrovnání. Z výše uvedených důvodů navrhl účastník řízení zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

V dané věci je sporná otázka, zda může správce daně převést přeplatek na dani z přidané hodnoty vzniklý po prohlášení konkursu na úhradu daňového nedoplatku úpadce na dani z převodu nemovitostí, a to s ohledem na znění ustanovení § 105 odst. 1 zákona o dani z přidané hodnoty.

Při posuzování této otázky vycházel Nejvyšší správní soud z nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 48/06 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>), kterým byla vyslovena protiústavnost ustanovení § 105 odst. 1 věta třetí zákona o dani z přidané hodnoty, tedy právě toho ustanovení, podle něhož stěžovatel při započtení postupoval. V citovaném nálezu Ústavní soud poukázal na čl. 11 Listiny, který zakotvuje právo každého vlastnit majetek, přičemž vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu, a zdůraznil, že z uvedeného ustanovení nelze žádnou interpretací dovodit zvýšenou ochranu práv státu jako vlastníka. Podle Ústavního soudu však aplikací citovaného ustanovení nutně k takovému neodůvodněnému zvýhodnění státu dochází a „předmětné ustanovení tak de facto státu, reprezentovanému v daňových věcech správcem daně, přiznávalo privilegované postavení oproti ostatním konkursním věřitelům. Naproti tomu derogace napadeného ustanovení, ke které přistoupil zákonodárce zákonem č. 296/2007 Sb., stát nijak neznevýhodnila, neboť za předpokladu řádného uplatnění jeho pohledávek podle ustanovení § 20 ZKV u něj nedochází k žádné výraznější újmě, resp. újmě nikoliv větší než u ostatních konkursních věřitelů“. Ústavní soud přitom odkázal na svoji argumentaci obsaženou v předchozích nálezech týkajících se nepřípustnosti započtení pohledávky při souběhu daňového a konkursního řízení (např. náleze ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04) a dále zdůraznil přednost ústavně konformní interpretace právního předpisu nebo jeho jednotlivého ustanovení před jeho zrušením. Napadené ustanovení § 105 odst. 1 věta třetí zákona o dani z přidané hodnoty představuje kogentní úpravu, kterou nelze překlenout ústavně konformní interpretací, neboť její kategorický charakter neumožňuje adresátovi (správci daně) se od ní odchýlit, aniž by nejednal contra legem. Ústavní soud proto vyslovil, že „ustanovení § 105 odst. 1 věty třetí zákona č. 35/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 96/2007 Sb., a to text »Prohlášením konkursu se daňové řízení nepřerušuje a po prohlášení konkursu se plátcí vrátí vyměřený nadměrný odpočet, pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkursu.«, bylo v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“. V závěru pak uvedl, že „s ohledem na čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou důsledky shledané protiústavnosti orgány veřejné moci povinny promítnout do své rozhodovací praxe, tedy při řešení konkrétních případů citované ustanovení neaplikovat“.

K otázce nepřípustnosti započtení jak soukromoprávních, tak veřejnoprávních pohledávek při souběhu daňového a konkursního řízení odkázal v citovaném nálezu Ústavní soud výslovně na náleze ze dne 28. 7. 2005, sp. zn. III. ÚS 648/04.

Závěr krajského soudu, že postup stěžovatele podle ust. § 64 zákona o správě daní a poplatků byl v daném případě nepřipustným započtením, je s výše citovanými právními názory Ústavního soudu v souladu, a napadený rozsudek proto není nezákonný.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že postup stěžovatele, který v daném případě přeplatek na dani z přidané hodnoty použil na úhradu nedoplatku na dani z převodu nemovitostí, aniž by přitom zohlednil ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkursu a vyrovnání, byl v rozporu se zákonem. Proto podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. poslední věta kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, protože neshledal důvody pro jeho nařízení.

Pokud bylo Nejvyššímu správnímu soudu dne 20. 2. 009 doručeno zpětvzetí žaloby účastníkem řízení, nemůže tento procesní úkon vyvolat žádné právní účinky, protože krajský soud o žalobě rozhodl dne 29. 3. 2007 a podle ust. § 37 odst. 4 s. ř. s. může vzít navrhovatel svůj návrh zcela nebo zčásti zpět, dokud o něm soud nerozhodl.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a účastníkovi řízení žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. února 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně
senátu

